Visszatér-e hagyományos időbeosztásához a tél?

Híre érkezett, hogy az északi-sarki jégtakaró egyre jobban terjeszkedik, határai mind délebbre nyomulnak. Egyesek már új jégkorszak közeledtétől tartanak. Az elmúlt évtizedekben viszont éppen az ellenkező irányú folyamatot figyelték meg: a jéghatár mindkét féltekén fokozatosan húzódott vissza a sarkok felé. Akkoriban ezt a jelenséget sokan azzal magyarázták, hogy Földünk légköre fokozatosan melegszik.

Hogy most miért fordult ellenkezőjére ez a folyamat arról dr. Kulin György, az Uránia csillagvizsgáló igazgatója a következőket mondta el:

A „felmelegedés" jelenségének a széndioxid elszaporodására alapozott magyarázata csupán feltevés volt, amit semmiféle tudományos bizonyíték nem támasztott alá. Kizárólag feltevésekre lehet építeni a mostani megváltozott helyzet okainak keresésekor is. Az emberiség aligha képes a Föld hőháztartásának akár tudatos, akár véletlenszerű megváltoztatására, hiszen ehhez is kizárólag földi erőforrások állnának rendelkezésére.

Van azonban a Földön kívül olyan tényező, amelynek változásai kétségkívül kihatnak a Föld hőmérsékletének alakulására, ez pedig a napsugárzás, amelynek erősségét, intenzitását nagymértékben befolyásolja a naptevékenység. Jogosnak látszik a feltételezés, hogy az elmúlt évtizedek felmelegedéséhez a rendkívül erős naptevékenység folytán a Földre záporozó szokatlanul bőséges sugárzás is hozzájárult. Ezzel szemben a mostani naptevékenység összehasonlíthatatlanul gyengébb az említetteknél, ezért a napsugárzás túlzott „hőszállítása" megszűnt, és most tulajdonképpen csak az eredeti állapotokhoz térünk vissza.

Hogy ez a feltételezés mennyire állja meg a helyét illetve, hogy a kérdésre mikor lesz a tudományosan is bizonyítható válasz azt való színűleg csak az űrkutatás eredményeiből tudhatjuk majd meg.

Küldöttségünk Belgrádban

A Jugoszláv Kommunisták Szövetsége Központi Bizottságának meghívására Háry Bélának, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága párt- és tömegszervezetek osztálya helyettes vezetőjének vezetésével kedden pártmunkás-küldöttség utazott Belgrádba. (MTI)

Ha mérhető az eredmény...

Eszmecsere az újításokról

Ezekben az év végi napokban gazdasági életünk sok területe veti fel az összegzés, elemzés igényét. Az újítómozgalom helyzetének felmérése, megvitatása különösen fontos. Sajnos e téren — általában és Csongrád megyében is — visszaesés tapasztalható.

Az idei gondokról, tapasztalatokról és a hogyan továbbról tehát szükséges beszélgetni, vitatkozni. Tegnap délelőtt az SZMT székházában — az Országos Találmányi Hivatal újítási és találmányi osztályával közös rendezésben — konzultációs tanácskozás kezdődött: Iparjogvédelem a könnyűiparban, az építőiparban, a helyiiparban és a kereskedelemben címmel. Bárkány József, az OTH munkatársa vitaindítójában elmondotta az újítási előadóknak, hogy a felmérések szerint nem az érvényes keretrendeletből, hanem annak helytelen, nem „testre szabott" alkalmazásából adódtak a fő problémák a vállalatoknál. Nem olyan vállalati újítási szabályzatok születtek, amelyek a helyi adottságokat megfelelően figyelembe veszik, sok helyütt hiányoztak az alapos, pontos meghatározások. Helytelen az is, hogy míg a vállalatok jogainak biztosítására nagy alapossággal törekedtek, az újítók jogbiztonságát nem szolgálták kellőképp ezek a szabályzatok.

A teendő tehát — most, amikor két évre szólóan megújítják a kollektív szerződéseket — világos, részletes, az adottságokkal okosan számoló vállalati újítási szabályzatok készítése. Pontról pontra föl kell sorolni például, mi minden számít a vállalati hasznos eredmény fogalomkörébe. Így elkerülhetők a félreértések, az is, hogy — mint némelyik vállalatnál — nem ismerik el „hasznosnak" az egészségvédelmi, balesetmegelőző újításokat, holott nem vitatható ezek idetartozása. Helyes a szabályzatban kimondani: ha mérhető eredmény van, ennyi meg ennyi a díjkulcs. Nem mindegy az újítónak, mikor kap pénzt, ilyen kitételnek is helye van tehát a szabályzatban.

Az idei tapasztalatok alapján pontosabban, jobban — s nem utolsósorban — ösztönzőbben szabályozni — megszívlelendő tanács. Ma, a tanácskozás második napján a vas- és villamos ipar, a közlekedés, hírközlés, mezőgazdaság újítási helyzetét vitatják meg a szakszervezeti székházban.

Délután az újságíróklubban kerekasztal-beszélgetésen vitatták meg az újítómozgalom jelenleg legfontosabb gondjait. Az Országos Találmányi Hivatal munkatársain kívül több Csongrád megyei és szegedi nagyvállalat, a Szegedi Ruhagyár, a Csongrád megyei Húsipari Vállalat, az Alsó-tiszavidéki Vízügyi Igazgatóság, a Hódmezővásárhelyi Divatkötöttárugyár, a Textilművek, valamint a BUDALAKK gazdasági vezetői, szakemberei mondták el véleményüket, hogy miért csökkentek az újítások területeiken, s mi ennek az oka. Szóba került az új újítási rendelet néhány vitatott rendelkezése is. A vállalatok képviselői saját tapasztalatuk alapján világították meg az újítási tevékenység visszaesésének körülményeit, előidéző okait. A hasznos tapasztalatcserén — melyen többek között Horváth János, az MSZMP Csongrád megyei bizottságának osztályvezető-helyettese is megjelent és felszólalt — az OTH munkatársai válaszoltak a kérdésekre, adtak tanácsot a vállalatok újítási mozgalmának jobb megszervezésére.

Móra Ferenc meséi a gyermekszínpadon

Vannak városok — Budapest, Pécs például —, ahol a gyerekszínházat hivatásos művészek csinálják. Szegeden nemcsak a nézők, hanem a színészek is gyerekek. De még ez a színpad sincs egy éves; azelőtt hosszúhosszú éveken át szünetelt ez a fajta színjátszás. Régebben *Káldor* Jenő, a színház volt tagja vezetett egy gyerekegyüttest, de már lassan tíz éve, hogy — a művész betegsége miatt — az is beszüntette működését. Hajdani nézői régen felnőtt emberek.

Az új vállalkozást, a *Balázs Béla Gyermekszínpadot*, a KISZ városi bizottsága *Szilágyi* János tanár kezdeményezésére hozta létre. Tagjai a város általános iskoláinak érdeklődő tanulóiból verbúválódtak, s munkájukat Móra Ferenc meséinek színpadra állításával kezdték. Már több bemutatót tartottak, s hétfőn este a Horváth Mihály utcai Játékszínben, eddigi műsoraikból összeállított *reprezentatív válogatással* léptek a színház főként természetszerűleg gyerekekből álló közönsége elé.

Hogy erre a színpadra Szegeden szükség volt, felesleges bizonygatni. Azt viszont talán nem, hogy a produkció *ízléses, lényegretörő és jó szellemű*. Már az önmagában is kitűnő, hogy Móra írásaihoz nyúltak: nála szebben nem sokan tudnak szólni a gyerekekhez.

Ugyancsak kitűnő — bár sokan talán meghökkentőnek tartják — a színpadra állítás *egyszerű eszköztelensége*, hogy úgy mondjuk, puritán aszkézise. A produkció teljesen elfordult a műkedvelő színpadok és a gyerekszínjátszás megszokott túldíszítettségétől, túlcifrázott, túlzsúfolt díszlet- és jelmezmegoldásaitól. Díszletet az együttes egyáltalán nem használ; minden darab egy szürke függöny előtt játszódik. A kellékek minimálisak. A jelmezeket jelzések helyettesítik; a kislányok miniszoknyában játszanak, s abban — papírkoronával a fejükön — királynők, vagy — rojtos kendővel a vállukon — falusi öregasszonyok.

Somogyi Károlyné felvétele

Jelenet az Aranyszőrű bárányból. A juhász Dudás Feri, a Burkus király lánya Matejka Edit

A szó uralkodik tehát ezen a színpadon, Móra Ferenc szavai, s ezt a megoldást, a színpadi munkának ezt a szellemét csak dicsérni, helyeselni lehet. Nyilvánvalóan ebből a szellemből következik a gyerekszínészek játékának *eszköztelensége* is. A rendező törekvései érezhetőleg mindenekelőtt a *szép beszédre*, s csak másodsorban a játékra koncentrálódtak. Ez végeredményben helyes is így, bár disszonanciát az egész produkcióba szinte kizárólag e tekintetben éreztünk. Az előadás kritikus pontjain, amikor felfokozott, heves, kivételes érzelmeket kellett megjeleníteni, a szereplők ugyanis néha „túljátszottak". Vagyis a disszonancia nem a célból, hanem a cél, megvalósításának hibáiból keletkezett.

A színpadnak jelenleg közel húsz tagja van. Mindannyian ügyes, lelkes színjátszók. Közülük *Dudás* Ferit, *Bálint* Jancsit, *Nagy* Imre Pétert, *Albert* Mártát, *Mohácsi* Marit és *Önódi* Klárit külön is kiemeljük.

B. L.

KERESKEDELEM

Ára 40 fillér

Ha nagyon le akarnám egyszerűsíteni a választ arra a kérdésre, hogy mi a különbség a 40 filléres és a 30 filléres gyufa között, azt válaszolnám, hogy csupán ennyi: az előbbit szeretem, az utóbbit nem. Bővebben: a 40 filléres hosszabb, jobb fából készült, olykor piros vagy sárga feje van, jobban is ég, és dobozának címkéje mindig szebb, értékesebb, mint a rövid szárú, 30 filléresé. Hiába vagyok lokálpatrióta, s tudom, hogy a 40 fillérest Budafokon gyártják, a 30-ast azonban Szegeden, mégsem állhatok el véleményemtől, amelyben megerősített több ismerősöm is, amikor az előbbi kérdést nekik is feltettem. De Szegeden, ritka kivételtől eltekintve, csak a helyben gyártott gyufa kapható.

Hogy miért? Gondolom, a „terítés" végett, hogy ne kelljen szállítgatni. Ilyen alapon persze a Pick szalámit sem lenne szabad kivinni külföldre, s a budapesti csokoládégyár termékeit sem szabadna elhozni Szegedre. Ja, hogy Szegeden nincs csokoládégyár? Miért, talán nagy szálú gyufát gyártó üzem van?

Gond nélkül

Reggel Pestre fel, este Pestről le étkezőkocsiban is utazhat az ember. Ősek a számra? Méghogy étkezőkocsiban utazni! Hiszen a falra ki van írva, hogy az étkezési idő 45 perc, annyi idő alatt pedig csak száz év múlva, ha eljut az ember Szegedről Pestig, vagy vissza. A jól nevelt vendég csak betér utazás közben az étkezőbe, először eszik, azután iszik valamit, s gyorsan eliszkol. Jól nevelt vendég sörözni nem tér be az étkezőbe, mert bár a sör folyékony kenyér, könnyen megkaphatja a pincértől, hogy „Csak étkezéshez tudok sört szolgálni!" Ó csak akkor tud. Pedig ez nincs is kiírva a falra.

Mostanában a korábbinál mintha kevesebben lennének az étkezőkocsikban. Nem állítom, hogy azért, mert a sört ilyen nehezen adják, inkább talán mert az árak emelkedtek. Igen, az ételek árai is. Érdekes tehát, hogy az Utasellátó egyrészt „részt-vesz" az alkoholizmus elleni küzdelemben, másrészt eszében sincs az ital helyett etetni vendégeit. Mintha egy szép, tiszta, üres étkezőkocsi lebegne célként szemük előtt, amelyben soha semmiféle gond nincs többé az utasokkal.

Sürgés-forgás

Egy nimbusz ismét meghalt. Hol már az a pompásan kígyózó sor, amelyik a Kárász utcai óra- és ékszerüzlet előtt hirdette reggelente az ezüstvásárt? Leszállították a felvásárlási árat, s mintha elvágták volna. Hogy kik adták el ezüstjüket? Hát akiknek volt. Fiatalabb korosztálybelit alig lehetett látni a sorban. (Legfeljebb így: „Fiacskám, szaladj már le és add el ezt a gyertyatartót, nekem már nagyon köszvényesek a lábaim.") Az ezüst már évek óta olcsó fém volt, hiányzott az ifjúság romantikájából.

Most béke honol az „ezüstfelvásárlással megbízott" ékszerboltokban. Mégpedig karácsonyi béke. Itt van az ünnepi forgalom, s valljuk meg őszintén: jobban esik látni olyan sürgést-forgást, amelyben meglepetésnek, ajándéknak szánt holmikért nyüzsögnek az emberek.

Fehér Kálmán

A MÉM és a TOT együttműködése

A Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa székházában dr. Dimény Imre mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter, valamint Szabó István TOT elnök vezetésével megbeszélést tartottak a két szerv vezetői, több tisztségviselője.

Megtárgyalták a minisztérium és a TOT közötti együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségeit, s megegyeztek az 1969. évi munkatervek összehangolásában, a két szerv közötti koordináció és a munkakapcsolatok módszereinek kérdéseiben. Megvitatták a termelőszövetkezetek közgazdasági eszközökkel történő irányításának, állami felügyeletének eddigi tapasztalatait, s megállapították, hogy a közgazdasági szabályozás, mint módszer, bevált, s az alkalmazott ösztönzők általában helyes irányban haladnak.

A megbeszélésen szóba kerültek a zöldség, a gyümölcs és a burgonya-forgalmazás jelenlegi rendszerének problémái, a termelőszövetkezetek és a vállalatok közötti együttműködés, valamint a termelőszövetkezeti társulások tapasztalatai. A két szerv vezetői egyetértenek a termelőszövetkezeti gépjavítás rendszerének továbbfejlesztésével, s ezzel kapcsolatban közös irányelv kidolgozását, kiadását határozták el. Foglalkoztak a termelőszövetkezeti építőszervezetek működési és fejlesztési problémáival, más időszerű szövetkezetpolitikai kérdésekkel.

A két szerv vezetői végül megállapodtak abban, hogy tovább rendszeresen tartanak hasonló jellegű megbeszélést, munkaprogramjuk egyeztetése és az együttműködés továbbfejlesztése érdekében.

KINÁBÓL IS

Óriások, matuzsálemek

Magyarországon ritkaságszámba menő faóriások és egzotikus fák találhatók Baranya megyében, a bakócai kastély 8 holdas parkjában. A parkban lelhető fáknak, cserjéknek százhúsz faja, formája, változata ismeretes. Itt él hazánk legnagyobb és legöregebb *császárfája*, amelynek törzskörmérete 450 centiméter, és a feljegyzések szerint mintegy 130 évvel ezelőtt került Magyarországra Kína meleg vidékéről. Ötven centiméter hosszú és 40 centiméter széles levelei ritkásan fedik a 12 méter magasságú fa koronáját. A fehértarka levelű *szil* ugyancsak egy-két helyen található hazánkban. Az *ezüsthárs* 480 cm kerületű törzsével alig néhány centiméterrel marad el az ország legnagyobb ezüsthársától, kora: 200 év. (MTI)